

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

Θρησκεία και
Πολιτισμός

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

Θρησκεία και Πολιτισμός

1^ο ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

2018-2019

Για τη σύνταξη και επιμέλεια αυτού του υλικού στα Θρησκευτικά Β΄ Γυμνασίου εργάστηκαν με αλφαβητική σειρά οι:

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ (μαθήτρια Β2)

ΒΕΛΕΤΖΑ ΗΡΩ (μαθήτρια Β1)

ΓΟΥΣΙΑ ΔΑΝΑΗ (μαθήτρια Β1)

ΜΠΑΛΗ ΦΩΤΕΙΝΗ (μαθήτρια Β1)

ΝΙΑΒΗ ΚΑΤΙΑΝΑ (μαθήτρια Β3)

ΞΥΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (καθηγητής θρησκευτικών)

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΕΛΠΙΔΑ (μαθήτρια Β2)

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ (μαθήτρια Β2)

ΣΟΦΙΑ ΣΑΡΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ (μαθήτρια Β3)

ΥΦΑΝΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (μαθητής Β1)

Το παρόν στηρίζεται σε σχολική εργασία με αρχικό τίτλο «Υποστηρικτικό Υλικό στον Φάκελο Μαθήματος: Η θρησκεία στη ζωή, στην ιστορία και στον πολιτισμό. Πορεία μέσα από αντιθέσεις». Αποτελεί αναθεωρημένη μορφή αυτής της εργασίας που έγινε στο πλαίσιο δράσης στο 1^ο Πειραματικό Γυμν. Αθηνών, το σχολικό έτος 2018-2019.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑ

Βασική Ιδέα

Μαρκαδόρος (ως αντικείμενο)

Μαρκαδόρος (ως λέξη)

Γραφή (ως έννοια)

Τι είναι γραφή;

- ~ Η αποτύπωση του προφορικού λόγου
- ~ Το αποτύπωμα των λέξεων στο χαρτί

} Χωράει πολλά ερωτήματα, άρα είναι αφηρημένο

ΠΙΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΟ

Συγκεκριμένο: λεπτομερές σε σχέση με κάτι άλλο ≠

Γενικό, άρα αφαιρετικό

Ορισμοί:

1. **Συγκεκριμένο:** Μπορεί να είναι ένα αντικείμενο, το οποίο το κρατάω, το βλέπω και γενικά το χρησιμοποιώ. Έχει λεπτομέρειες. (Π.χ. μαρκαδόρος, selfie κ.α.).

2. **Αφαιρετικό:** Μπορεί να είναι ένα σκίτσο ή μια ζωγραφιά. Δεν έχει λεπτομέρειες. (Π.χ. μια ζωγραφιά από ένα πεντάχρονο παιδάκι).

3. **Αφηρημένο:** Μπορεί να είναι μια γενική έννοια.

Κείμενο: Οι εικόνες, μια σιωπηλή «γλώσσα».

«Οι εικόνες και τα γράμματα είναι στην πραγματικότητα συγγενείς εξ' αίματος». Οι εικόνες αποτελούν μια σιωπηλή «γλώσσα» που μιλά και μεταφέρει τα μηνύματά της. Όμως δεν είναι πιστά αντίγραφα της πραγματικότητας. Επηρεάζουν τον τρόπο, με τον οποίο προσφέρεται το **μήνυμα** και διαμορφώνουν εντελώς τον άνθρωπο.

(3 λεπτά για εύρεση τίτλου)

Για το σπίτι

Άσκηση: Να βρείτε 2-3 παραδείγματα συγκεκριμένου-αφαιρετικού και αφηρημένου.

Το χρυσό μοσχάρι, Εξ 32, 1-24

Ερωτήματα:

α) Τι ξεχωρίζεις; (τραβά την προσοχή σου, με τι συμφωνείς;)

β)

Σε τι αντιδράς; (τι σου φαίνεται περίεργο, με τι δεν συμφωνείς;)

Είδωλο

→ Πολυθεϊσμός;

- i. Πολλοί θεοί
- ii. Συντηρητές

Για το σπίτι

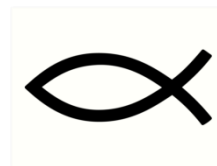
Η λέξη «είδωλο» σήμερα και ποια η σχέση της με την παλαιά της έννοια;

- iii. Θυσία
- iv. Κόσμος
 - a. Πόλη
 - b. Κράτος
 - c. Φύση
 - d. Άνθρωπος

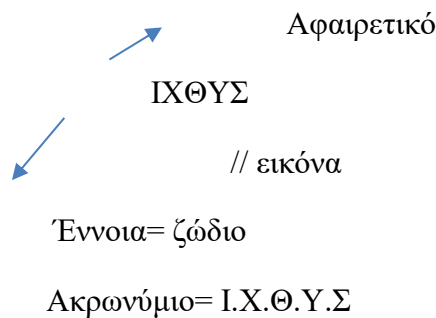
Στο πλαίσιο της Βουλής των Εφήβων, ξεκινάει μία συζήτηση, αναφορικά με την σημασία της εικόνας σήμερα. Μία μερίδα μαθητών υποστηρίζει ότι η εικόνα κυριαρχεί παντού και επηρεάζει την σκέψη του σύγχρονου ανθρώπου. Κάποιοι άλλοι βλέπουν την εικόνα ως κάτι που ανήκει στους πολιτισμούς του παρελθόντος. Η συζήτηση αποκτά ένταση. Ο σύγχρονος πολιτισμός είναι ένας πολιτισμός της εικόνας; Σ' αυτό το σημείο λαμβάνεις τον λόγο · ποια είναι η γνώμη σου;

Για το σίτι

- i. Ποια είναι η σημασία του επιθέτου «Χριστός»;
- ii. Το διπλανό σχήμα είναι εικόνα. Σε ποια λειτουργεί ως είδωλο;

περίπτωση

//Συγκεκριμένο

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΥΘΕΪΣΜΟΥ

1. Πολλοί θεοί → συντηρητές κόσμου
2. Χάνουν δύναμη → χρειάζονται αίμα → θυσίες → αναπλήρωση κόσμου
3. Κόσμος:

Αυτοκρατορία
Πόλη
Φύση
Άνθρωπος

Εικόνα – Είδωλο – Σύμβολο

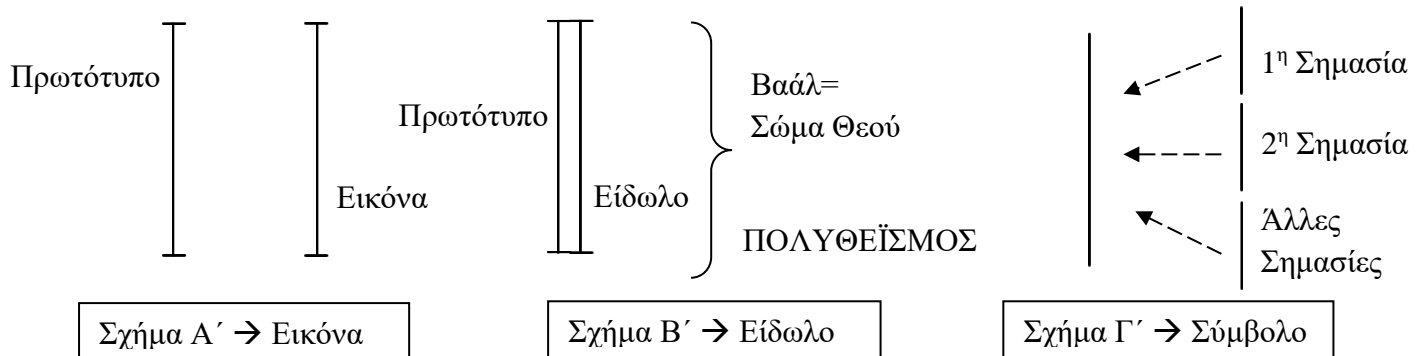
Εικόνα: βλέπε ότι έχουμε πει για τους τρεις τύπους απεικόνισης/ ό,τι για να αναπαραστήσουμε κάτι άλλο.

Είδωλο: α) στον πολυθεϊσμό, είναι εκείνο (άγαλμα, εικόνα, καλλιτέχνημα), που παρουσιάζει την μορφή μίας θεότητας. Σύμφωνα με το μοτίβο του πολυθεϊσμού

(βλέπε σημείωση), το είδωλο δεν απεικονίζει απλώς τον θεό/α αλλά αποτελεί και το σώμα του. (βαάλ)

Σύμβολο: ό,τι δηλώνει κάτι άλλο, το οποίο όμως για να το κατανοήσουμε θα πρέπει να ανήκουμε στο συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο του.

→**Ερώτηση** : Γιατί το αυγό συμβολίζει την Άνοιξη :

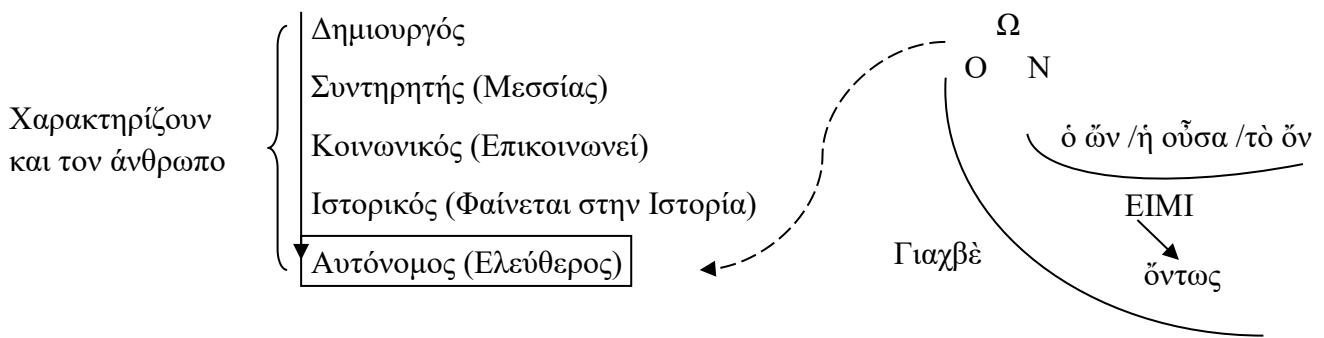
Χριστιανισμός

Ο άνθρωπος είναι κατ'εικόνα και καθ'ομοίωσιν δημιουργημα του Θεού.

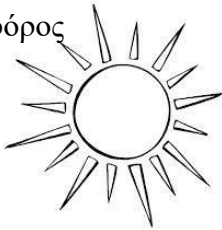
→**Ερώτηση**: Σύμφωνα με τα παραπάνω γιατί στον Χριστιανισμό γίνεται χρήση της λέξης εικόνα και όχι των άλλων δύο λέξεων;

→**Ερώτηση** : Γιατί δεν χρησιμοποιείται η λέξη είδωλο (άνθρωπος είδωλο θεού)

Κατ'εικόνα: Θεός (ένας και μοναδικός)

Θερμός
Ζωοδότης – Ζωοφόρος
Φωτεινός
Βοηθητικός
Συντηρητής
Αμετακίνητος
Ουράνιος
Ανώτερος

Για το σπίτι

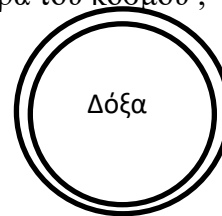
Γιατί βλέπουμε σκηνή κυνηγιού σε ναό του 2^{ου} αιώνα;

Τον 1^ο αι. π.Χ. το **φωτοστέφανο** είναι σύμβολο πολυθεϊσμού. Τον 2^ο αι μ.Χ. οι χριστιανικές εικόνες δεν έχουν φωτοστέφανο. Τον 7^ο αι μ.Χ. έχουμε την ετοιμασία του θρόνου εικόνα που δηλώνει το θεό και τη θεία οικονομία. Ο Ιησούς παρουσιάζεται με φωτοστέφανο τον 8^ο αι. να κάθεται σε σφαιρικό θρόνο.

→ **Ερώτηση:** Τι μπορεί να δηλώνεται με τη σφαίρα του κόσμου ;

Χριστόγραμμα → Σύμβολο Χριστιανισμού

[Δύο πρώτα γράμματα της λέξης: «Χριστός»]

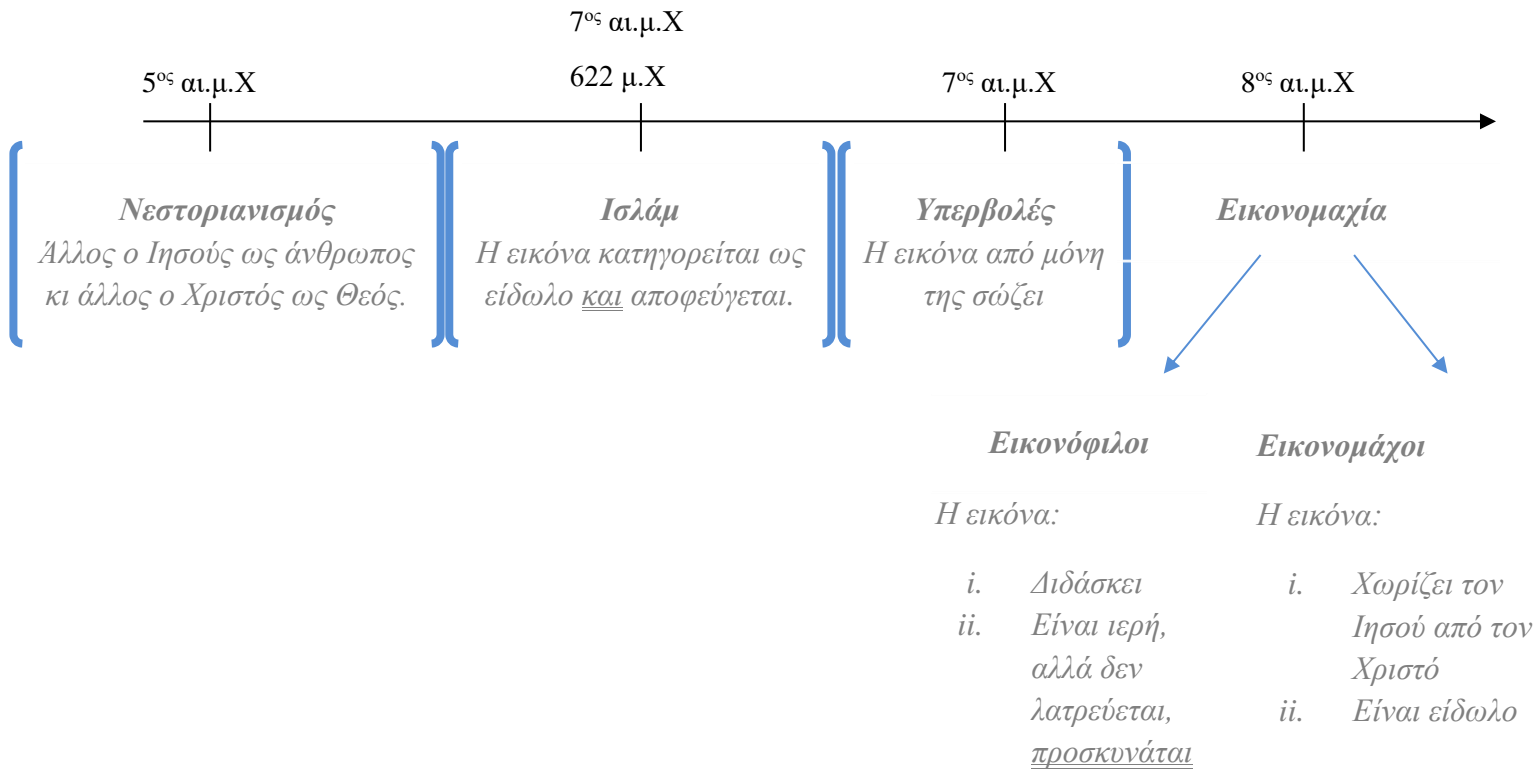
Για το σπίτι:

Αν αυτά είναι τα θετικά στοιχεία της εικονογράφησης, κατά την γνώμη σου, ποια θα ήταν τα αρνητικά;

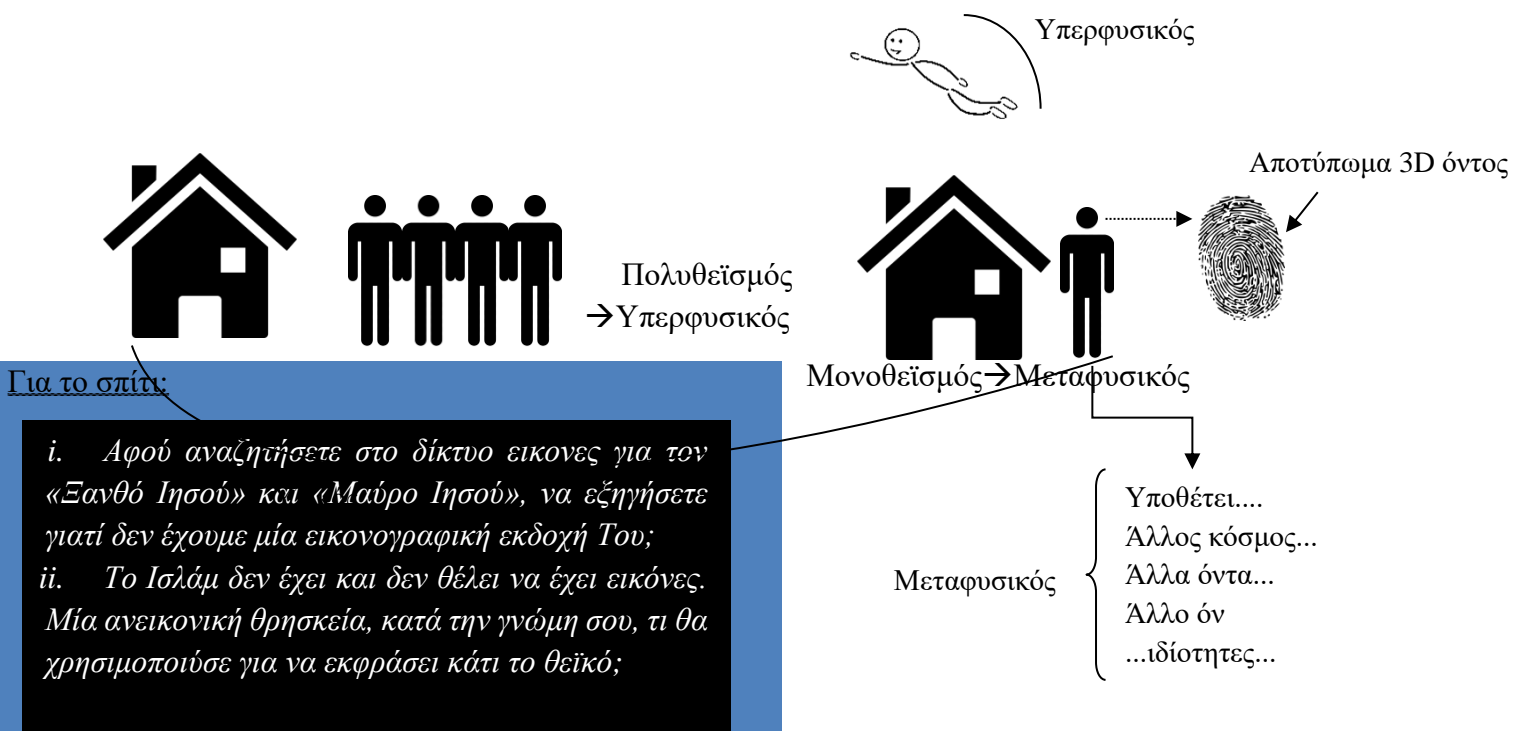
Η εικόνα ως σύνθεση:

- i. Δηλώνει (περιεχόμενο, στάση ζωής, κατάσταση). Στη συγκεκριμένη περίπτωση έχουμε την ένωση του στρατού και της εκκλησίας από τον Ιουστινιανό, αλλά ταυτόχρονα και την διαχώρισή τους.
- ii. Πληροφορεί (για πρόσωπα, καθεστώτα, πολιτεύματα)
- ii. Ακόμη, η εικόνα παγιώνει (πρόσωπα και τρόπους ζωής)

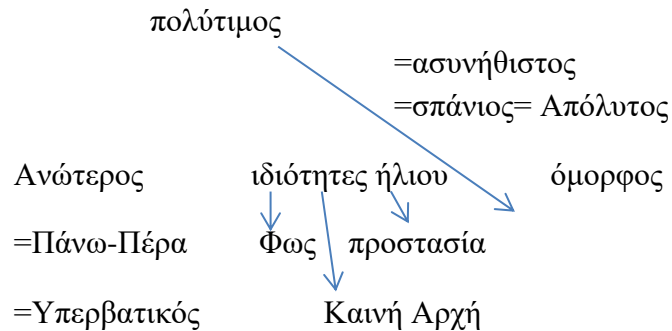
Η εικόνα διδάσκει για θέματα θεολογίας, ανθρωπολογίας και κοσμολογίας (δηλαδή πώς είναι και πώς θα έπρεπε να είναι)

Υπερφυσικός-Μεταφυσικός-Υλικός

Χρυσός

Χρυσό: Τονίζει το εντελώς άλλο

Διακόσμηση

- 1) Διαφορετικότητα
- 2) Συμβολισμοί και Εσωτερική Σημασία
- 3) Πολιτισμικό στοιχείο(Μικρής-Μεγάλης ομάδας)

Σημασία φωτοστέφανου: Από πάντα το φωτοστέφανο ήταν σύμβολο που χαρακτήριζε τις εικόνες θεοτήτων, βασιλέων, ηρώων. Αρκετές φορές διαθέτει τις ιδιότητες που μπορούμε να αποδώσουμε στον ήλιο. Στον Χριστιανισμό από τον 3^ο αιώνα το φωτοστέφανο είναι σύμβολο του Χριστού, για να δηλώσει την θεότητα του, και Χριστιανών, για να δηλώσει την αγιότητά τους.

Τριάδα → Χριστιανισμός → Μονοθεϊσμός → Μεταφυσική θεότητα (Υπερβατική, Εντελώς διαφορετική, Απόλυτη, Ανώνυμη, Ανθύπαρκτη) → Δεν μπορούν να υπάρξουν σε υλικό και υπερφυσικό χώρο.

- ✓ Στον Χριστιανισμό, σε απεικονίσεις του Ιησού και Αγίων (εικόνες) το χρυσό χρώμα δηλώνει ότι ο Θεός είναι υπερβατικός, δηλαδή το εντελώς άλλο (διαφορετικό) από τον άνθρωπο και την φυσική πραγματικότητα.
- ✓ Εικονογραφικοί Κύκλοι: Στον Χριστιανικό Ναό (εκκλησία) το πού θα τοποθετηθεί η κάθε εικόνα εξαρτάται από το περιεχόμενό της, δηλαδή το τι αυτή απεικονίζει. Έτσι έχουμε τρεις εικονογραφικούς κύκλους:
 - i. Ιστορικός Κύκλος: Σε αυτό το πρώτο επίπεδο, μέσα στην εκκλησία τοποθετούνται εικόνες που αφορούν στα γεγονότα της Ζωής του Χριστού και των Αγίων.
 - ii. Δογματικός Κύκλος: αποτελεί το ανώτερο επίπεδο του Χριστιανικού Ναού (τρούλος). Εκεί τοποθετούνται εικόνες που χαρακτηρίζουν τον

Για το σπίτι:

Ψάξε στο διαδίκτυο για εικόνα του Θεού (Πατρός).

Ιησού Χριστό ως Θεάνθρωπο. Τυπικό παραδειγμα είναι η εικόνα του Ιησού Χριστού ως Παντοκράτορα.

- iii. Λειτουργικός Κύκλος: κυρίως εντός του ιερού (ανατολικά του ναού) τοποθετούνται εικόνες που αφορούν στα Μυστηρία της Εκκλησίας (π.χ. στην Θεία Ευχαριστία)

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ανθρωπολογία:

Με αυτόν τον όρο, απαντώνται δύο έννοιες:

- A. Η ανθρωπολογία ως επιστήμη που ερευνά τον άνθρωπο στο πλαίσιο του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντός του.
- B. Ο ευρύτερος όρος της ανθρωπολογίας αφορά:
 - i. Στην καταγωγή του ανθρώπου
 - ii. Στο πώς ο άνθρωπος συμπεριφέρεται
 - iii. Στο πώς ο άνθρωπος θα πρέπει να συμπεριφερθεί

Απόλυτο-Σχετικό

Στην ιστορία των θρησκειών, το μοτίβο απόλυτο και σχετικό αφορά στην πραγματική και ιδανική εικόνα του ανθρώπου (στο πώς ο άνθρωπος είναι στην καθημερινότητά του και πώς θα πρέπει να είναι).

Απόλυτο:

Εκείνο που δεν χάνεται ποτέ και είναι εντελώς διαφορετικό από ό,τι άλλο.

Σχετικό:

Ό,τι παρουσιάζεται εφόσον συγκριθεί με κάτι άλλο. Το σχετικό διατηρεί τις ιδιότητες μόνο στον βαθμό που εντάσσεται σε ένα σύνολο-πλαίσιο.

Παραδείγματα:

- ~ Ο σύγχρονος πολιτισμός είναι πολιτισμός που τονίζει την νεότητα.
- ~ Ένας άνθρωπος του Μεσαίωνα επιδίωκε την υπακοή.

Στις παραπάνω προτάσεις, οι λέξεις «νεότητα» και «υπακοή» προσδιορίζουν το απόλυτο. Αυτό είναι δυνατόν να λαμβάνει διάφορες μορφές (τροπικότητες του απολύτου). Δηλαδή, ο σύγχρονος άνθρωπος στην 1^η πρόταση τονίζει την νεότητα αλλά αυτή μπορεί να πάρει και την μορφή της υγείας ή και της δύναμης.

Το αντίστροφο της νεότητας, το γήρας αποτελεί το σχετικό. Και αυτό μπορεί να παρουσιαστεί ως ασθένεια ή αδυναμία.

Γεν 1. 26 – 28 Γεν 2. 18, 21-23

Απόλυτος: Θεός

Μύθος Παραδείσου

Σχετικός: Άνθρωπος

ΑΔΑΜ

ΕΥΑ

Δύναμη {
Αρρενωπός
Ρώμη
Ισχύς
Ανδρεία

Αδυναμία

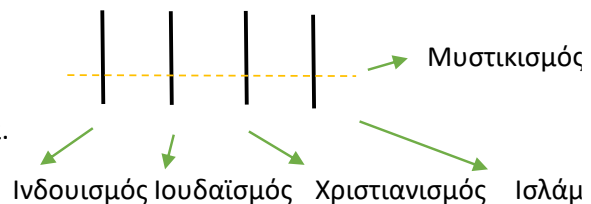
Χρονικότητα {
Αρχαίος
Πρώτος

Για το σπίτι:

Στην Παραβολή των Ταλάντων, εφάρμοσε το σχήμα της ανθρωπολογίας και βρες το απόλυτο.

• Μυστικισμός: Στην ιστορία των θρησκειών, ονομάζεται έτσι η οριζόντια εκείνη θρησκευτική πρακτική και πεποίθηση, που έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

- 1) Απομάκρυνση από την πόλη.
- 2) Προσευχή προς έναν Θεό.
- 3) Νηστεία.
- 4) Ένωση με τον Θεό στο εδώ και τώρα.

✓ **Μυστικισμός**: Στην ιστορία των θρησκειών αυτή η οριζόντια θρησκευτική πράξη και θεωρία επικεντρώνεται στην ένωση με κάποια θεότητα στο εδώ και τώρα. Ο μύστης επιδιώκει να ενωθεί με την θεότητα – κεντρική σε μία συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή – μέσω απομάκρυνσης από την πόλη, νηστείας, και προσευχής. Ο Μυστικισμός δεν αποτελεί διακεκριμένη θρησκεία αλλά συναντάται με τις παραπάνω μορφές (νηστεία κλπ) στις Παραδοσιακές Θρησκείες (Χριστιανισμός, Ισλάμ, Ιουδαϊσμός, Βουδδισμός, Τάο, Σίντο)

✓ Στον Χριστιανισμό, ο μύστης γίνεται γνωστός με το όρους: μοναχός, ερημίτης, ασκητής και στυλίτης (ιδίως τον 15^ο αι.). Στο Ισλάμ, οι Σούφι (σουφισμός), είτε έγιναν ανεκτές για μικρό διάστημα, είτε κυνηγήθηκαν-διώχθηκαν.

✓ Στις θρησκείες της Ανατολής (Ινδουϊσμός, Βουδδισμός, Τάο, Σίντο) οι μοναχοί αποτελούν κομμάτι της καθημερινότητας με την διαφορά όμως ότι ακολουθούν διαφορετικούς κανόνες και τρόπους ζωής.

Ο άνθρωπος στις άλλες θρησκείες

Στον **Ιουδαϊσμό**, σημασία έχει τι και πώς ενεργεί ο Γιαχβέ, ώστε να κάνει το ίδιο και ο πιστός του.

Στο **Ισλάμ**, ο άνθρωπος τίθεται απέναντι από τον Αλλάχ και τον κόσμο· ο ρόλος του είναι να διαχειρίζεται τα πάντα και να ελέγχει τον κόσμο.

Τσάντογκυα, Ουπανισάντ

Στον **Ινδουϊσμό** (Ουπανισάδες=Συλλογή βιβλίων), ο άνθρωπος αντιμετωπίζεται ως μέρος που ανήκει και πρέπει να ανήκει σε ένα όλον· ο ίδιος καλείται Άτμαν (=ατμός, πνεύμα, ψυχή) και το σύνολο στο οποίο πρέπει να επιστρέψει ως Μπράχμαν.

Μπράχμαν = ασχημάτιστο και αδιαμόρφωτο

Άτμαν= σώμα, άνθρωπος

Λάο Τσε, Τάο τε Τσινγκ

Στον **Ταοϊσμό** (κινεζική θρησκεία), ο άνθρωπος αντιμετωπίζεται ως σύμπλεγμα αλληλοσυμπληρωμένων δυνάμεων-στοιχείων. Με βάση τον φυσικό συμβολισμό, δηλαδή το πως κατανοείται η σχέση του άνδρα απέναντι στην γυναίκα, προκύπτει μία σειρά από ζεύγη. Αυτά είναι τα:

- i. Αρσενικό-Θηλυκό
- ii. Στερεό-Υγρό
- iii. Φωτεινό-Σκοτεινό (κ.ο.κ)[Επισήμανση: στα ζεύγη δεν συμπεριλαμβάνεται το ζεύγος καλό-κακό, επειδή ο Ταοϊσμός δεν αντιλαμβάνεται κάτι από τα παραπάνω ως ανώτερο-κατώτερο ή ωφέλιμο-επιζήμιο]

Ο άνθρωπος ως ένωση αυτών των χαρακτηριστικών καλείται να αναγνωρίσει τα πράγματα όπως είναι, τόσο σχετικά με τον εαυτό του όσο και με τον κόσμο.

Νταμμαπάντα

Στον **Βουδδισμό** (Τεραβάντα), ο άνθρωπος υπάρχει, για να αντιληφθεί την πορεία της ζωής ως εξής:

Η ύπαρξη της ύλης οδηγεί στην επιθυμία για αυτήν, η οποία επειδή δεν είναι αιώνια, προκαλεί πόνο. Εκείνος που θα κατανοήσει την παραπάνω σειρά των πραγμάτων θα ξεφύγει εντελώς από την ύλη και θα εισέλθει στο στάδιο του Σβησίματος (Νιρβάνα).

Ινδουϊσμός

- 1) Θεοί-θυσίες
- 2) Άτμαν-Μπράχμαν
- 3) Θεοί<Θεός

Βουδδισμός

~~Ύλη-Πνεύμα~~ } Σβήσιμο (Νιρβάνα)

Μαχαγιάνα (**Βουδδισμός**): Στην ανθρωπολογία του αποδέχεται ό,τι και ο Τεραβάντα με την διαφοράν ότι ο άνθρωπος που μετά από ζωές, φτάνει λίγο πριν από το Νιρβάνα,

από αγάπη για τον συνάνθρωπο και την κοινωνία, αποφασίζει να παραμείνει στον κόσμο (ο Μποντισάτβα).

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Ανθρωπομορφισμός (=Ανιμισμός)

Γιατί δίνουμε ανθρώπινη μορφή σε πράγματα;

- ☞ Συνήθεια ανθρώπινης μορφής
- ☞ Προσπάθεια εξήγησης/ερμηνείας επικοινωνίας
- ☞ Φόβος και Ανεπάρκεια
- ☞ Παρηγοριά και Σιγουριά
- ☞ Εύρεση καλύτερης στρατηγικής: Κάθε προσπάθεια να δοθεί ανθρώπινη ή ζωϊκή ταυτότητα σε κάτι – κάποιο αντικείμενο – μπορεί να σημαίνει ασυνείδητη προσπάθεια αυτού που το επιχειρεί, ώστε να προετοιμαστεί καταλλήλως.
- ☞ Απόκτηση επιθετικής ορμής

Στερεότυπα-Στερεοτυπισμός (Αντίστροφη Λειτουργία):

Αφαίρεση της ανθρώπινης ταυτότητας ή ακόμη ταύτιση κάποιου με το καλό

Δαιμονοποίηση (ταύτιση/γενίκευση/ομοιομορφία ανθρώπινου με το καλό)

Για το σπίτι:

Όπως ακριβώς αναφέραμε τους λόγους του ανθρωπομορφισμού, επιχειρήσε να εξηγήσεις, γιατί γίνεται δαιμονοποίηση και απόδοση στερεοτύπων

- Στις θρησκείες κατά τη γνώμη σου, ποιος είναι ο “άλλος”;

Ξένος:

- 1) Ο μη γνωστός: εντελώς ή μερικώς άγνωστος
- 2) Ο ανοίκειος
- 3) Ο ασυνήθιστος-διαφορετικός (γλώσσα, θρησκεία, έθιμα-ήθη)
- 4) Αφαίρεση βαθμών οικειότητας-συμπάθειας ή σχέσης

Σε σχέση (άρα σχετικό)...

- i. Εαυτός(=άτομο)
- ii. Άνθρωποι (=ομάδες)
- iii. Έννοια(=επιστήμη)

≠ Αντίστροφη Έννοια:

Γνώριμος, οικείος, φίλος, συγγενής, ο εαυτός μου, συνηθισμένος, εγώ, συμπολίτης

Για το σπίτι:

- i. Δώστε παραδείγματα όπου η θρησκεία αναφέρεται σε ένα άτομο που φέρει την ταυτότητα και την ιδιότητα του ξένου.
- ii. Εάν ένα άτομο προσθέσει στοιχεία στον εαυτόν του, περισσότερα από τους άλλους, ποια θα είναι η κατάληξη της σχέσης του με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας στην οποίαν ανήκει (αν υπάρχουν παραπάνω από μία περιπτώσεις να τις αναφέρεις)

Αποτελέσματα Σχέσης Ατόμου-Ομάδας:

1. Φιλική Σχέση: αλληλεγγύη, εμπιστοσύνη συνεργασία
2. Να διακριθεί κάποιος σε σχέση με τους υπόλοιπους (λόγω συμπεριφοράς, γνώσης, εμφάνισης, οικογενειακού, οικονομικού, κοινωνικού υποβάθρου)
3. Στερεοτυπισμός (αφαίρεση χαρακτηριστικών)

Για το σπίτι:

-Με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν παραπάνω πιστεύεις ότι η θρησκεία επηρεάζει την σχέση ατόμου και κοινωνίας;

- Αν ένα άτομο προσθέσει στον εαυτό του στοιχεία περισσότερα από τους άλλους, ποια θα είναι η κατάληξη της σχέσης του με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας στην οποία ανήκει; (Αν υπάρχουν πολλές επιλογές, πες τες).

Για το σπίτι:

A. Βρίσκω παραδείγματα από τις Παραδοσιακές Θρησκείες, στα οποία ο θρησκευτικός λόγος ενίσχυσε περιπτώσεις ειρήνης ή πολέμου.

B. Η θρησκεία επηρεάζει και πώς γεγονότα που αφορούν στις ανθρώπινες σχέσεις;

Γ. Μπορεί η παρέλαση να θεωρηθεί προσκύνημα; Να αναζητήσετε μορφές προσκυνήματος στο δίκτυο και να βρείτε ομοιότητες-διαφορές με την παρέλαση.

Επίμετρο

Παραδείγματα Χρονολογιών

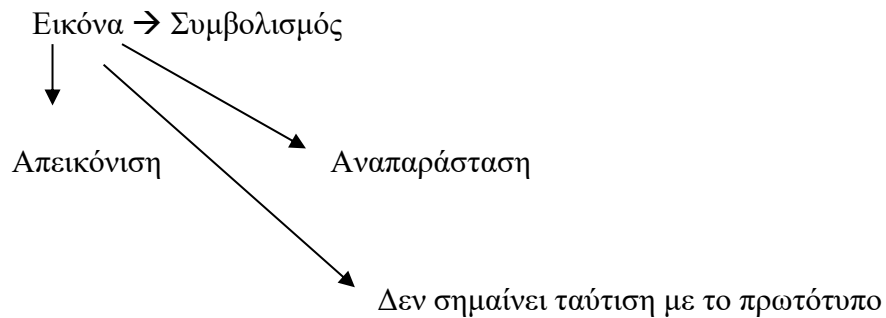
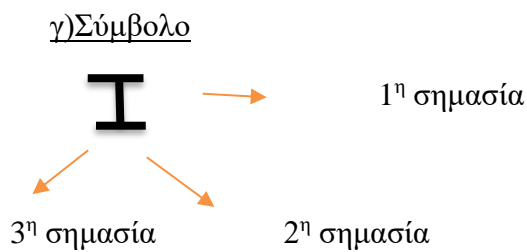
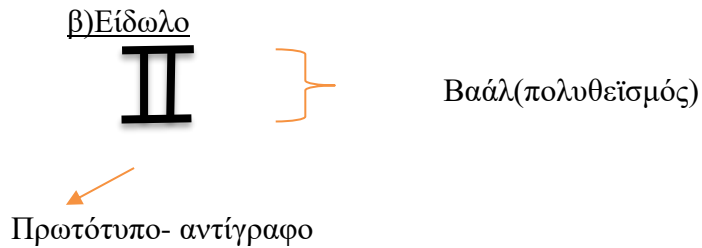
Δύο Τρόποι Συλλογισμού

A. Από το γενικό στο ειδικό· όταν η σκέψη μου από ένα γενικό φαινόμενο π.χ. θρησκευτικός φανατισμός, καταλήγει σε μία ειδική περίπτωση π.χ. η θέση των Μουσουλμάνων μεταναστών στην Ευρώπη. Ο τρόπος, αυτός, σκέψης ονομάζεται **παραγωγικός**.

B. Από το ειδικό στο γενικό· όταν ξεκινώ και αναφέρω μια συγκεκριμένη περίπτωση π.χ. η πρωϊνή σχολική προσευχή για να προσδιορίσω ένα γενικό φαινόμενο π.χ. η θέση της θρησκείας σήμερα. Ο τρόπος αυτός ονομάζεται **επαγωγικός**.

- 1.970 → 20^{ος} αιώνας
- 1.750 → 18^{ος} αιώνας
- 1.940 → 15^{ος} αιώνας
- 80 → 1^{ος}

Βίβλος= Το σύνολο της Π.Δ (Παλαιάς Διαθήκης)
Και της Κ.Δ (Καινής Διαθήκης)

Χαρακτηριστικά 1^{ης} εικόνας (θεού Διονύσου):

- Υπάρχει φωτοστέφανο (Ηλιος)
- Με τα χέρια σου ευλόγει (ακτίνες)
- Έχει βρεφική μορφή

Χαρακτηριστικά 2^{ης} εικόνας (Ορφέας- Ιησούς):

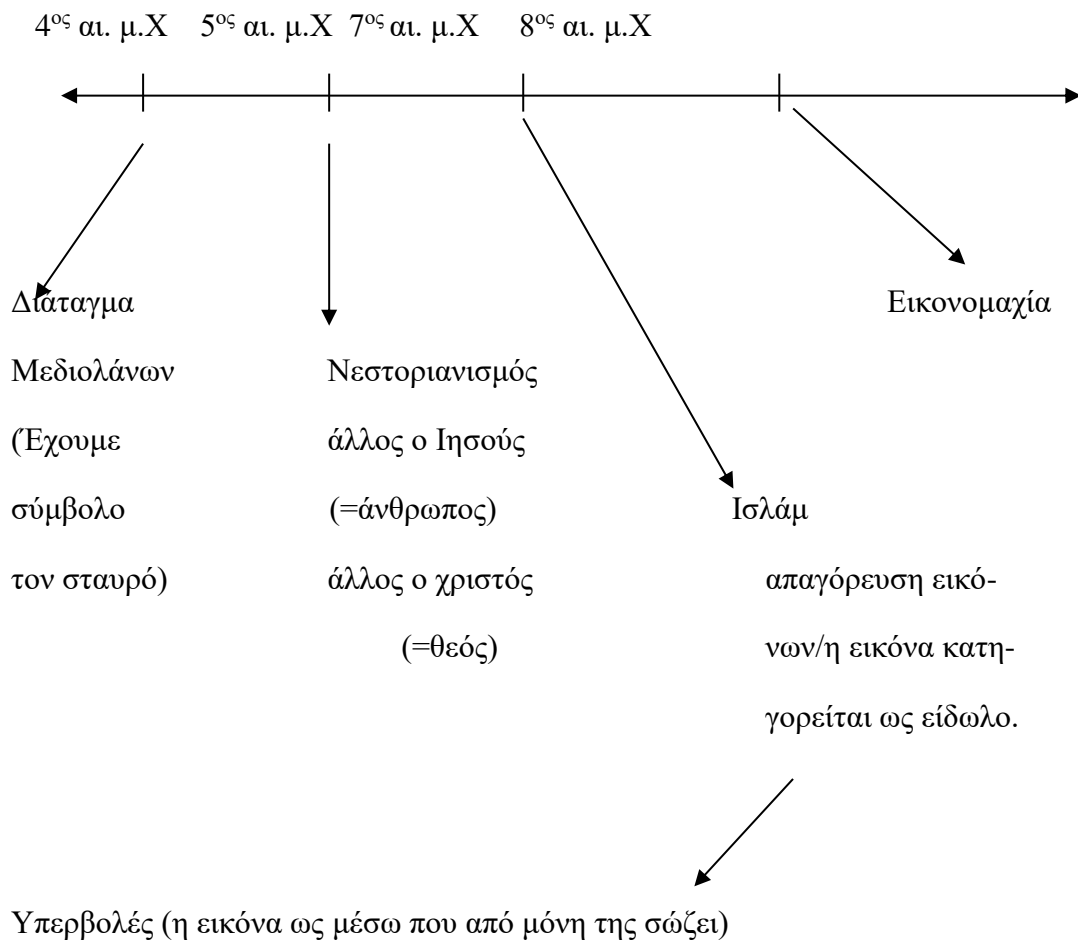
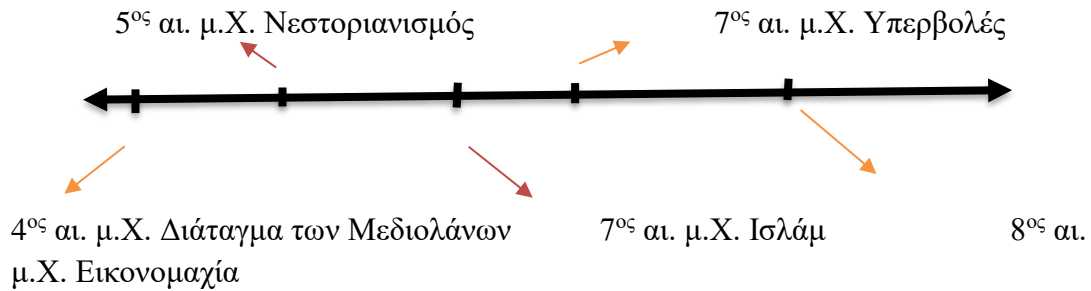
- Δεν υπάρχει φωτοστέφανο(για να μην ταυτιστεί με τον Ιησού)
- Είναι ημίθεος- ήρωας

Χαρακτηριστικά 3^{ης} εικόνας (Ορφέας- Ιησούς):

- Δεν υπάρχει φωτοστέφανο
- Περιβάλλεται από έναν ζωικό και φυτικό διάκοσμο
- Κάθεται (Θεός) → Ο θρόνος είναι σύμβολο βασιλικής εξουσίας.
- Ανήκει στον μονοθεϊσμό → Ο πολυθεϊσμός είναι κατώτερος

Ο θεός είναι πάνω και πέρα από όλα.

ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Λόγοι διακόσμησης:

1. Διακοσμούμαι κάτι για να κάνουμε κάτι διαφορετικό.

2. Διαφορά

3. Επιβολή

4. Διάκριση

5. Εσωτερικός συμβολισμός

Χρώματα και συμβολισμοί

- ✓ Σε όλες τις εικόνες του Ιησού υπάρχει χρυσός.
- ✓ Ο Χριστός παρουσιάζεται με διαφορετικό πρόσωπο από την δεξιά και από την αριστερή πλευρά του.

Χρυσός

- Δυσεύρετος/ασυνήθιστος/ανοίκειος
- Πολύτιμος = υπερβατικός/ ο απόλυτος
- Ο Θεός είναι πέρα και πάνω από τον άνθρωπο

Κυανό-μπλέ

- Το κυανό/μπλέ ως χρώμα στις εικόνες, ήταν το χρώμα των βασιλέων και των Θεών.

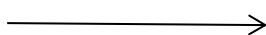
Ερυθρό

- Το ερυθρό ως χρώμα δηλώνει τη θυσία του Ιησού.

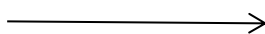
Είδωλο-Εικόνα

ΕΙΔΩΛΟ	ΕΙΚΟΝΑ
Πολυθεϊσμός	Χριστιανισμός(αρνητική στάση στα είδωλα)
Πολλοί θεοί	Μονοθεϊσμός
Αγορά-θυσίες	Θεός-δημιουργός
Υπαρξη κόσμου	Κόσμος-δημιούργημα.
Το είδωλο είναι απόλυτα συγκεκριμένο .(στον πολυθεϊσμό το είδωλο θεωρείται ως η ίδια η θεότητα).	Άλλο ο Θεός, άλλο η εικόνα Του.

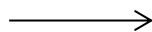
- Στην αμερικάνικη σημαία, την ευρωπαϊκή σημαία, τον ρωμαϊκό αετό και την βυζαντινή σημαία. Τι ερώτηση θα μπορούσατε να κάνετε προκειμένου να καταλάβετε το περιεχόμενό τους;

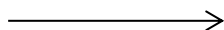
Τι σημαίνουν τα αστεράκια στο μπλε σημείο της σημαίας;

Για ποιο λόγο έχουν επιλέξει τον αετό και όχι κάποιο άλλο ζώο;

Τι σημαίνουν τα αστεράκια;

Τι σημαίνουν τα γράμματα στη σημαία;

- κατ'εικόνα= αν κάτι μοιάζει με κάτι άλλο
- καθ'ομοίωση= αν κάτι είναι ίδιο με κάτι άλλο

Βασιλεία του Θεού (Πολυσκοπική Έννοια)

1. Ένωση θεού-ανθρώπου
2. Ερχομός Ουράνιας Πολιτείας
3. Σταμάτημα πόνου και θανάτου

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Ανθρωπολογία: το πλαίσιο διαφόρων θεωρήσεων που αναφέρονται:

- ✓ Ποιος είναι ο άνθρωπος ως προς τον προορισμό του.
- ✓ Ποιος είναι ο άνθρωπος ως προς την καταγωγή του.
- ✓ Ποιος είναι ο άνθρωπος ως προς την ύπαρξή του.

Η ανθρωπολογία αναφέρεται στον άνθρωπο ως μεμονωμένο άτομο **π.χ.** μεμονωμένο άτομο ή στον άνθρωπο ως το σύνολο των ατόμων δηλαδή ανθρωπότητα.

Απόλυτο και Σχετικό στην Ανθρωπολογία

Από την ταινία ο Χάρι Πότερ και η Φιλοσοφική Λίθος να βρείτε τα ανθρωπολογικά στοιχεία.

1. Ο Χάρι Πότερ ξεχωρίζει από τους υπόλοιπους μαθητές από το σημάδι στο μέτωπο και από τους κοινούς ανθρώπους, αφού είναι μάγος.
2. Ο Χάρι Πότερ είναι το απόλυτο, αφού δεν είναι σαν τους συνηθισμένους ανθρώπους.

~ ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ~

Στην ιστορία των θρησκειών ονομάζεται έτσι η οριζόντια εκείνη θρησκευτική πρακτική και πεποίθηση που έχει τα εξής χαρακτηριστικά:

1. Απομάκρυνση από την Πόλη
2. Προσευχή σε έναν θεό
3. Νηστεία
4. Ένωση με τον θεό στο εδώ και τώρα

~ Ο ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ~

Στις παραδοσιακές θρησκείες (δηλαδή στον Ιουδαϊσμό , χριστιανισμό, Ισλάμ, Ινδουισμό κ.α.), ο μυστικισμός εμφανίζει 3 εκδοχές:

1. Οι μύστες γίνονται αποδεκτοί από την παραδοσιακή θρησκεία και μάλιστα επηρεάζουν με τον τρόπο ζωής τους την καθημερινότητα των πιστών των πόλεων(π.χ. οι μοναχοί στον Χριστιανισμό)
2. Οι μύστες, αν και οργανώνονται σε τάγματα και διεκδικούν κυρίαρχη θέση εντός των πόλεων, παραμένουν στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής, τυπικό παράδειγμα οι μοναχοί στον Ιουδαϊσμό και στο Ισλάμ .
3. Οι μύστες δεν απομακρύνονται από την Πόλη, αλλά αποτελούν σεβαστά πρόσωπα και με τη δράση τους επηρεάζουν την καθημερινή ηθική, τυπικό παράδειγμα οι μοναχοί στον Βουδδισμό (Μαχαγιάνα βουδισμός).

~ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟΝ ΙΝΔΟΥΙΣΜΟ~

Κυρίως στη συλλογή βιβλίων του 6^{ου} αιώνα π.Χ. με τον τίτλο: «Ουπανισάδες» , ο άνθρωπος παρουσιάζεται ως σύνολο δύο στοιχείων δηλαδή της ύλης και του πνεύματος. Το πνεύμα αντιμετωπίζεται ως η ουσία του ανθρώπου, ως ο πραγματικός εαυτός του. Καλείται **Άτμαν** (=ατμός, πνεύμα, ψυχή). Το Άτμαν στις Ουπανισάδες είναι ανώτερο και αληθινότερο από την ύλη επειδή συγγενεύει με το πνεύμα του κόσμου που ονομάζεται **Μπράχμαν** (το).

~ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΣΤΟ ΒΟΥΔΙΣΜΟ ~

Στον Βουδισμό και συγκεκριμένα στον Τεραβάντα ο ιδανικός άνθρωπος είναι εκείνος που αντιλαμβάνεται ότι η ύλη είναι φθαρτή και η επιθυμία για αυτή προκαλεί πόνο. Ο άνθρωπος που αντιλαμβάνεται τη σχέση μεταξύ ύλης, επιθυμίας και πόνου γλιτώνει από τον κύκλο της ύπαρξης και οδηγείται στο **Νιρβάνα** (=σβήσιμο, ανυπαρξία).

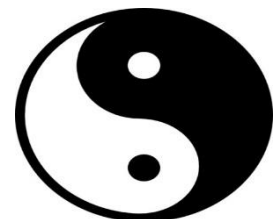
~ ΜΑΧΑΓΥΑΝΑ ΒΟΥΔΙΣΜΟΣ ~

Στον Μαχαγιάνα Βουδισμό ο σκοπός τους ανθρώπου είναι λίγο πριν φτάσει στο σβήσιμο της ύπαρξης να επιστρέψει στην κοινωνία για να την οδηγήσει σε ένα ανώτερο πολιτισμικό επίπεδο (ο τύπος του **Μποντισάβα**).

~ΤΑΟΪΣΜΟΣ~

I-ching /Yin yang

- Δεν υπάρχει διάκριση καλού και κακού
- Ζεύγη αντίθετων και αλληλοσυμπληρούμενων δυνάμεων όπως:

1. Αρσενικό-θηλυκό
2. Στερεό-υγρό
3. Φωτεινό-σκοτεινό

Σχέση ατόμου-ομάδας

Δυνατά αποτελέσματα αυτής της σχέσης:

- 1) Προβολή του ατόμου στην θέση του προτύπου.
- 2) Μίμηση του ατόμου από τα υπόλοιπα μέλη.
- 3) Μίμηση των τρόπων συμπεριφοράς της ομάδας από το άτομο.
- 4) Εάν το άτομο λειτουργεί ως πρότυπο τους ενώνει, ακόμη και ως κυβερνήτης.
- 5) Εάν το άτομο υπερ-προβληθεί τους ενώνει ως ο τυπικός κακός.
- 6) Αναλόγως της σχέσης του ατόμου με την ομάδα και της καλής ή κακής συμπεριφοράς, αυτή μπορεί να ενωθεί μαζί του, εναντίον του, να αποτελέσει μια άλλη ομάδα χωρίς αυτό, να διασπαστεί εντελώς.

Βιβλιογραφία

Barrett T. H. (2005 2nd ed.). Daoism: History of Study. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 4. New York: Thomson Gale.

Bratton, Susan Power (2008). Christian Art. In Bron Taylor (Eds), *The Encyclopedia of Religion and Nature (Two Volumes), Volume 1*. Bristol: Continuum.

Chryssavgis, John (2008). Christianity (6b1) - Christian Orthodoxy. In Bron Taylor (Eds), *The Encyclopedia of Religion and Nature (Two Volumes), Volume 1*. Bristol: Continuum.

Congar, Yves (2005 2nd ed.). Theology: Christian Theology (Matthew J. O'Connell, Trans.). In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 13. New York: Thomson Gale.

Coupe, Laurence (2009 2nd ed.). *Myth*. Routledge: Abingdon.

Dupré, Louis (2005 2nd ed.). Mysticism [First Edition]. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 9. New York: Thomson Gale.

Eliade, Mircea (1961). *Images and Symbols* (Philip Mairet, Trans.). New York: Harvill Press.

Eliade, Mircea (1999 2nd ed.). *Κόσμος και Ιστορία: Ο Μύθος της Αιώνιας Επιστροφής*, (μτφρ. Στρατής Ψάλτου). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Eliade, Mircea, Couliano, Ioan P. (1992 3d ed.). *Λεξικό των Θρησκειών* (μτφρ. Ευάγγελος Γαζής). Χατζηνικολή.

Eliade, Mircea. *The Sacred and the Profane: the Nature of Religion - the significance of religion, myth, symbolism and ritual within life and culture* (trans. Willard R. Trask). New York: Harcourt, Brace & World, Inc.

Gonda, Jan (2005 2nd ed.). Indian Religions: An Overview. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 7. New York: Thomson Gale.

Guthrie, Stewart Elliott (1993). *Faces in the Clouds: A New Theory of Religion*. New York: Oxford University Press.

Moore, Peter (2005 2nd ed.). Mysticism [Further Considerations]. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 9. New York: Thomson Gale.

Pelikan Jaroslav (2005 2nd ed.). Christianity: An Overview. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 3. New York: Thomson Gale.

Rahman, Fazlur (2005 2nd ed.). Islam: An Overview. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 7. New York: Thomson Gale.

Reynolds, Frank E., Hallisey, Charles (2005 2nd ed.). Buddhism: An Overview. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 2. New York: Thomson Gale.

Ricoeur, Paul (1969). *The Symbolism of Evil* (Emerson Buchanan, Trans.). Boston: Beacon Press books.

Ringgren, Helmer (2005 2nd ed.). Messianism: An Overview. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 9. New York: Thomson Gale.

Swartz, Michael (2005 2nd ed.). Judaism: An Overview. In Lindsay Jones (Eds), *Encyclopedia of Religion*, v. 7. New York: Thomson Gale.